

imidlertid et Vidnesbyrd om, at der ved indirekte Belysning kan skabes Luft og Fortoning i det historiske Billede. Intet andet Sted i nordisk, historisk Literatur vil man finde saa fyldig en Oversigt over Købstadstudiets nuværende Standpunkt og foreløbige Resultater, og selvom det positive Udbytte for selve det konkrete Emne muligvis ikke helt staar i Forhold til dette Opbud af Lærdom, har Forfatteren dog her ydet en Indsats, for hvilken man skylder ham Tak. I det foreliggende Bind er der bygget en anselig Sokkel for Helsingborgs Historie, og Forfatterens grundige Viden og beundringsværdige Flid berettiger den Forventning, hvormed Fortsættelsen maa imødeses. *H. M.*

Mere end tredsindstyve Aar er forløbne, siden Gabriel Anrep under Titlen *Svenska adelns ättartaflor* offentliggjorde en for sin Tid fortrinlig Udgave af Ridderhusgenealogierne. Værket er forlængst udsolgt og antikvarisk i uforholdsmæssig høj Pris. I flere Henseender virker det forældet, ikke blot fordi ny Generationer kom til. Uden at sky de dermed forbundne, ganske overordentlig betydelige Omkostninger gaar Forlæggeren, P. A. Norstedt & Söner, nu i Gang med en ny og tidssvarende Udgave. Otte à ni store Oktavbind, hvert paa ca. 800 to-spaltede Sider vil se Lyset, før der — antagelig i 1931 — er gjort Rede for alle de mange Slægter, som i Tidens Løb optoges i Sveriges Adel, og som, vel at mærke, introduceredes paa Ridderhuset.

En Redaktionskomité, bestaaende af Arkivrådet, fl: dr: Joh. Ax. Almquist, Første Arkivarien, fl: dr: Bertil Boëthius og Personalhistorikeren Gustaf Elgenstierna, har planlagt Arbejdet. Selve Udgivelsen er overdraget den sidstnævnte, der her i Landet først og fremmest er kendt som Redaktør af Svenska Släktkalendern. Gennem denne udmærkede Haandbogs otte Bind (1911—20), paa tilsammen næsten 8000 Sider, stiftede man Bekendtskab med Størsteparten af de »ofrälse« Slægter, som har gjort en Indsats i Sveriges kulturelle og økonomiske Liv.

Siden Anreps Dage er Fordringerne til genealogiske Arbejder i væsentlig Grad skærpede. Elgenstierna og hans Medarbejdere i Komitéen har da ogsaa stillet meget strenge Krav, hvad Methode angaar. Man bør dog retfærdigvis mærke sig, at Anrep ikke paa langt nær var i Stand til at øse af saa rige Kilder som hans Efterfølger.

Det er et stort Materiale, som nu staar til Raadighed. De middelalderlige Genealogier er reviderede paa Grundlag af de i det svenske Rigsarkiv foretagne Uddrag af Pergamentsbreve,

hvorefter fil: dr: Gottfried Carlsson ved Gennemgang af utrykt Stof yderligere har underkastet de ældste Slægter en nærmere Prøvelse. For Middelalderens Vedkommende nævnes ogsaa K. H. Karlssons grundlæggende Forskning. Med Hensyn til en ny Tid har det været af uvurderlig Betydning, at Ridderhuset, i Henhold til en kgl. Forordning, lige siden 1866 modtager Udskrifter af Sveriges samtlige Kirkebøger. Naar Adelsmøderne desuden fra 1873 stadig har bevilget Midler til genealogiske Arbejder, er det ikke underligt, at Redaktionen har raadet over Data »i titusindvis«. De biografiske Meddelelser er supplerede ved en systematisk Gennemgang af en Række Protokolserier i offentlige Arkiver. Den Ensartethed, som derved er opnaaet, falder straks i Øjnene og kan ikke nok paaskønnes. At de sidste Aartiers omfattende personalhistorisk-genealogiske og topografiske Litteratur er gennempløjet, behøver ikke at tilføjes. Der er al Grund til at nævne, at Redaktionen har mødt en vistnok ret enestaaende Interesse for Værket, baade i Sverige og i de tabte Landsdele, Finland og Østersøprovinserne.

Det udkomne første Bind, gaaende fra »Abrahamson« til »Celsing«, præges af en saa fastlagt, i de mindste Enkeltheder gennemført Plan, at man uvilkaarlig drager en Sammenligning med Gothakalenderne, der vel nok til denne Dag er uovertrufne. I Svenska Adels Ättartavlor træffes den samme usvigelige Konsekvens, den samme Klarhed, hvilket letter Benyttelsen og bibringer Læseren en Følelse af Tryghed. Hovedprincippet er Anreps. Efter korte Indledninger med Oplysninger om den enkelte Slægts Afstamning, Ophøjelse i Adelsstanden o. s. v. følger Genealogien ordnet saaledes, at en Fader med sine Børn danner en særlig Tabel, hvorfra stadig henvises til ny Tabel af samme Art. Netop denne Opstilling er i øvrigt anvendt af Dr. Bobé i de senere Aargange af Danmarks Adels Aarbog.

Kildehenvisningerne er og maa ifølge Sagens Natur være knappe. Man kunde dog maaske have ønsket noget fyldigere Oplysninger. Fornavne, tildels Slægtsnavne, fremtræder i normaliseret Form, overensstemmende med moderne Udgiverprincipper. Forkortelsessystemet er teknisk set mønstergyldigt. — Genealogi er nu til Dags ikke hver Mands Sag. Altfor ofte gaar Amatører herhjemme i Lag med Opgaver, der krævede en Fagmand, velvilligt anmeldte af andre Amatører. I det Store og Hele vil vi kunne lære ikke lidt af dette Værk. Der er ingen, der fristes til at tro, at f. Eks. Præsenstavlerne i vor Adelsaarbog er inspirerede fra Justus Perthes's, Værksted.

Mangen Dansk vil søge til Svenska Adels Ättartavlor. Alle-

rede i første Bind møder vi f. Eks. Slægterne Barnekow, Beck-Friis og Bildt, Bindeled mellem de to Broderfolk, saa sandt som disse Navne tilhører begges Historie. Andre Navne kommer til: Gyldenstjerne, Ramel, Thott, Trolle.

Et Foretagende som det her omtalte maa og bør nævnes paa denne Side Sundet — og nævnes med Ære.

P. B. Grandjean.

I mere end trekvart Aarhundrede har *Webers Lehrbuch der Weltgeschichte* været den Kilde, hvorfra vide Kredse af den tyske Læseverden hentede sin positive historiske Viden. Efter at Værkets 21. Oplag for godt en Snes Aar siden under Bistand fra Specialister var blevet omarbejdet af Alfred Baldamus til *Webers Lehr- und Handbuch der Weltgeschichte* i fire Bind, fremtræder det nu efter Krigen i en ganske ny Skikkelse: Weber-Riess: *Weltgeschichte in drei Bänden* (Wilh. Engelmann, Leipzig 1924), der allerede er ude i 2. Oplag. Haandbogsstilen er erstattet af en mere læselig Fremstillingsform.

Der vil selvsagt altid kunne rejses utallige Indvendinger mod Enkelthederne i et Arbejde, der rækker fra de ældste Tider til de seneste Aar, hvor nationalpolitisk Fejlsyn naturligvis ogsaa gør sig gældende. Mere i Almindelighed kan fremhæves, at ret traditionel Behandling af Stoffet og Hensyntagen til meget subjektive Forskerresultater staar temmelig uformidlet ved Siden af hinanden. Men det er værd at lægge Mærke til, hvorledes Ludwig Riess har reduceret den Plads, der kan ofres paa 19. Aarhd.s tidligere Perioder, mere end man ellers er vant til, og hans synkronistiske Behandling af Begivenhederne, en Methode, som minder om den, Debidour anvendte i sin »Histoire diplomatique«, giver til Tider virkelig slaaende Perspektiv i Fremstillingen.

Mest ejendommeligt er det imidlertid at følge, hvor lidt Riess regner med økonomiske og sociale Faktorer i Udviklingen; de lades aldrig ganske uomtalte og drages noget stærkere frem i nyere Tid, men ud over de politiske Begivenheder og de store Personligheder er det Kunst-, Literatur- og Religionshistorie, Forfatteren lægger Vægt paa. Der er her vel nok medtaget Momenter, som gaar ud over Rankes Statshistorie, men alligevel er det — som man vil forstaa — ham og ikke Lamprecht, der i Forordet nævnes som »det lysende Forbillede«, og i den Henseende er »Weber-Riess« vistnok ret typisk for nyere tysk Historieopfattelse.

E. M.